

Norrmarkens fäbodar

Här fortsätter vi artikeln om Norrmarksstigen och fäbodarna. Första hälften kunde ni läsa i förra numret.

Äntligen ser vi en glimt av vatten. Det är Östra Norrmarkssjön, men vår stig fortsätter till Västra Norrmarkssjön. Här finns en båtplats, men ingen båt. Om man ropade efter båt vid stranden fick man dock oftast svar från vallen, men det berättas om en yngling som inte fick något svarsrop. Hans fästmö höll just då på att koka messmör och det kunde hon ju omöjligt gå ifrån. Ynglingen var dock ivrig att komma över. Han tog sålunda kläderna på nacken och började simma över sjön. Fästmön hann emellertid få messmörskoket färdigt och kunde möta honom på halva vägen. Nu var det inte längre så bråttom att komma till vallen. Natten var lång och ljus och ungdomarna rodde till en holme. Men, medan de var där passade Tok-Holmgren, som bodde uppe vid Måssjön, på att knycka messmörskitteln. Tok-Holmgren var känd för att inte släppa vem som helst inpå sig, men en bonde från Oppala lyckades så småningom ta tillbaka kitteln och återbördade den till fäboden. Holmen där ungdomarna gick i land kallas sedan dess för Kärleksholmen.

Det har berättats både sorgliga och roliga historier från våra fäbodar. Mest var det väl arbete och slit. Vi har hört om fäbodstintor, som gått den dryga vägen med tunga bördor av fäbodens produkter: smör, ost, messmör och ibland även fisk från de då fiskrika Norrmarkssjöarna. En flicka kunde gå med en ”kunsbörd” ner till sågen. Hon fick lämna kunsarna i sågkojan där gårdsfolket sedan hämtade dem med häst och vagn. För flickan var det dock bara att traska samma väg tillbaka till sina sysslor. Hur gärna hade hon inte velat hälsa på i byn då hon var så nära.

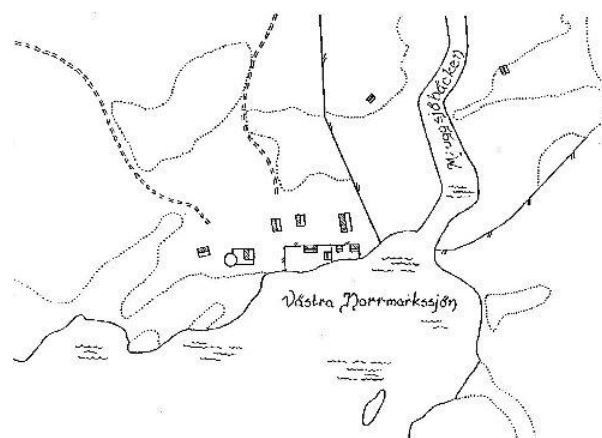
En gång hade en ko gått ner sig i ett dyhåll. De två flickorna som då fanns på vallen klarade inte av att få upp den och vägen till byn var ju lång.

De började ropa och skrika i hopp om att någon skulle finnas på skogen och höra dem. De fick också slutligen hjälp från Mjuggsjön, som ligger betydligt närmare än Oppala-byn. Längre tillbaka fick de, vid sjukdom eller olyckor med djuren, ta till näverlur för att tillkalla hjälp. För litet över hundra år sedan fanns det både varg och björn, som ställde till bekymmer för fäbodfolket i våra trakter.

Det finns ett otal små slättermyrar vid Norrmarken. Här följer ett antal namn: Vallänge vid fäboden, Källbergspussen, Långrya, Långhässjemyra, Norrmarks-Stormurn med sin fäbodkälla, Storstens ladänge och Stångsjörönningen. Vid Måsbäcken, som mynnar ut i Östra Norrmarkssjön, fanns några gamla finnslättermarker. De kallades Tvärsänge, Erk-Lars änge och Getingslogarna. Det fanns även en liten, rundstängd odling vid Norrmarken. Den kallades Lars-Nils odlingen. Små lador fanns överallt på ängar och myrslogar.

En gång fanns även en liten, enbladig såg som drevs med ett vatten hjul däruppe. Den var byggd i Mjuggsjöbacken och när vårfloden kom från Mjuggsjöarna så kunde man såga det timmer, som fällts under vintern. Det fick sedan torka över sommaren för att sedan köras hem till byn då det åter blev vinterföre i markerna.

/Klara Olsson

Norrmarkens fäbodar vid laga skiftet

[Hillebygden, Nr. 1, 1984]